

Standardy Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem

Małgorzata Stefanow

Adres: Turniejowa 21/1, 53-014 Wrocław / Orła 26, 53-143 Wrocław

Rozdział 1

Preambuła

Standardy Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem służą określeniu i realizacji procedur związanych z ochroną małoletnich, z uwzględnieniem działań właściciela jednoosobowej działalności gospodarczej (zwanego: nazwa.....), realizującego względem dziecka i/lub opiekunów prawnych ustalone aktywności o charakterze psychoterapeutycznym, psychoedukacyjnym, socjoterapeutycznym, psychologicznym, pedagogicznym i/lub inne określone w aktywnościach realizowanych poprzez prowadzenie jednoosobowej działalności gospodarczej. Standardy uwzględniają zrozumienie ich zapisu przez osoby małoletnie oraz ich opiekunów prawnych. Zasadą wszystkich działań podejmowanych przez psychoterapeutę jest działanie dla dobra dziecka i w jego najlepszym interesie. Psychoterapeuta traktuje dziecko z szacunkiem oraz uwzględnia jego potrzeby. Niedopuszczalne jest stosowanie wobec dziecka przemocy w jakiegokolwiek formie. Psychoterapeuta działa w ramach obowiązującego prawa, przepisów wewnętrznych jednoosobowej działalności gospodarczej, niniejszych Standardów Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem, przepisów dotyczących RODO oraz swoich kompetencji.

Rozdział 2

Podstawy prawne

1. Standardy realizowane są w oparciu o obowiązujące powszechnie przepisy, w tym m.in.:
 - Ustawa z dnia 13 maja 2016 r. o przeciwdziałaniu zagrożeniu przestępczości na tle seksualnym i ochronie małoletnich (Dz.U.2024.560)
 - Konwencja o prawach dziecka przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych dnia 20 listopada 1989 r. (Dz. U. z 1991r. Nr 120, poz. 526 z późn. zm.)
 - Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.)
 - Ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (t.j. Dz. U. z 2020 r. poz. 1359)
 - Ustawa z dnia 28 lipca 2023 r. o zmianie ustawy - Kodeks rodzinny i opiekuńczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1606).
 - Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 1249).
 - Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1138 z późn. zm.).

- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375 z późn. zm.).
 - Ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1360 z późn. zm.) - art. 23 i 24.
 - Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego (t.j. Dz. U. z 2023 r. poz. 1550 z późn. zm.).
2. Czyny zabronione definiujące wykorzystywanie seksualne: 197 kodeksu karnego (dalej: kk) – zgwałcenie, 198 kk – wykorzystanie seksualne dziecka na skutek jego bezradności i/lub niepoczytalności, 199 kk – nadużycie stosunku zależności dziecka od innej osoby lub wykorzystanie krytycznego położenia dziecka w celach seksualnych, 200 kk – kontakt seksualny z dzieckiem poniżej 15. roku życia, 200a kk – grooming – nawiązywanie z dzieckiem do 15. roku życia kontaktu przy użyciu nowych technologii w celu spotkania i nakłonienia dziecka do obcowania płciowego lub w celu produkowania bądź utrwalania treści o charakterze pornograficznym za pomocą groźby, wprowadzenia dziecka w błąd, wyzyskania błędu albo wykorzystania jego niezdolności do należytego pojmowania sytuacji, 202 § 3–5 kk – pornografia z udziałem dzieci.

Rozdział 3 Definicje

1. **Małoletni/dziecko** – każda osoba do ukończenia 18. roku życia.
2. **Psychoterapeuta** – osoba będąca właścicielem jednoosobowej działalności gospodarczej, posiadająca kwalifikacje do pracy z dziećmi i młodzieżą, osoba prowadząca psychoterapię, psychoedukację, socjoterapię, poradnictwo, terapię psychologiczną i pedagogiczną oraz wszelkie inne aktywności względem pracy z dziećmi i młodzieżą i opiekunami prawnymi poparte jej kwalifikacjami do pełnienia tej roli. Odpowiedzialny jest za prowadzenie kart interwencji, podejmowanie adekwatnych działań wynikających ze zgłoszenia oraz reagująca na sygnały opisanych naruszeń.
3. **Standardy** – niniejsze Standardy Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem.
4. **Siedziba** – miejsce prowadzenia przez psychoterapeutę wszelkich aktywności z dziećmi.
5. **Personel/pracownik/współpracownik** – osoba zatrudniona lub współpracująca z psychoterapeutą w ramach jego działalności.
6. **Krzywdzenie dziecka** – popełnienie czynu zabronionego lub czynu karalnego na szkodę dziecka przez jakąkolwiek osobę, w tym pracownika lub zagrożenie dobra dziecka, w tym jego zaniedbywanie.
7. **Przemoc domowa** – zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. Nr 180 poz. 1493 ze zm.) to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie naruszające prawa lub dobra osobiste osób najbliższych (w rozumieniu art. 115 § 11 *Kodeksu karnego*), a także innych osób wspólnie zamieszkujących lub gospodarujących, w szczególności narażające te osoby na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, naruszające ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powodujące szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołujące cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

8. **Przemoc fizyczna** – wszelkie postępowanie wobec dziecka, które może prowadzić do uszczerbku na jego zdrowiu fizycznym.
9. **Przemoc seksualna** – każde zachowanie o charakterze seksualnym skierowane wobec dziecka, w tym namawianie do czynności, które mogą być nieodpowiednie, takie jak rozbieranie się, wysyłanie lub odbieranie materiałów o treści seksualnej, dotykane w sposób nieodpowiedni oraz inne czyny seksualne, w tym działania mające na celu seksualne wykorzystywanie.
10. **Przemoc psychiczna** – wszelkie działania wobec dziecka, które negatywnie wpływają na jego stan emocjonalny, takie jak poniżanie, straszenie, izolowanie, odrzucanie czy inne formy upokarzania.
11. **Zaniedbanie** – brak zapewnienia dziecku podstawowych potrzeb życiowych i opieki przez rodziców lub opiekunów prawnych, które mogą prowadzić do zagrożenia zdrowia fizycznego, emocjonalnego, psychicznego lub rozwoju dziecka. Zaniedbanie obejmuje niewystarczającą opiekę medyczną, brak odpowiedniej edukacji, niedostarczenie odpowiedniego pożywienia, ubrania i schronienia, jak również brak wsparcia emocjonalnego i odpowiedniej stymulacji psychicznej, które są niezbędne dla prawidłowego rozwoju dziecka.
12. **Opiekun dziecka** – rodzic lub opiekun prawny uprawniony do reprezentacji dziecka.
13. **Dane osobowe dziecka** – to wszelkie informacje umożliwiające identyfikację dziecka.

Rozdział 4

Rozpoznawanie i reagowanie na czynniki ryzyka krzywdzenia dzieci

1. Psychoterapeuta posiada wiedzę i w ramach wykonywanych obowiązków zwraca uwagę na czynniki ryzyka i symptomy krzywdzenia dzieci. W przypadku zidentyfikowania czynników ryzyka psychoterapeuta podejmuje rozmowę z opiekunem dziecka, przekazując informacje na temat dostępnej oferty wsparcia i motywując je do szukania dla siebie pomocy.
2. Psychoterapeuta monitoruje sytuację i dobrostan dziecka.
3. Psychoterapeuta posiada wiedzę o określeniu osób mogących działać na szkodę dziecka: osoby dorosłe, z którymi dziecko posiada interakcje, osoby trzecie, opiekunowie dziecka, inne dzieci.

W przypadku powzięcia podejrzenia, że dziecko jest krzywdzone lub zgłoszenia takiej okoliczności przez dziecko lub opiekuna dziecka psychoterapeuta ma obowiązek sporządzenia notatki i podjęcia adekwatnej do zgłaszanych czynności interwencji. Notatka stanowi **Załącznik nr 1** do niniejszych standardów. Psychoterapeuta prowadzi rejestr notatek.
4. W przypadku zatrudniania przez psychoterapeutę personelu rekrutacja personelu odbywa się zgodnie z zasadami bezpiecznej rekrutacji, mającymi na celu zapewnienie, że wybrane/zatrudnione osoby są odpowiednie do pracy z dziećmi. Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu są szczegółowo opisane w **Załączniku 2** do niniejszych standardów.

5. Jeżeli w trakcie podejmowania interwencji sytuacja tego wymaga psychoterapeuta podejmuje rozmowę z dzieckiem o trudnych doświadczeniach oraz po rozpatrzeniu sprawy, podejmie dalsze adekwatne do potrzeb działania (np. zgłoszenie zdarzenia odpowiednim służbom lub złożenie wniosku o wdrożenie procedury „Niebieska Karta” itp.).
6. Psychoterapeuta, który dowiedział się o przypadku krzywdzenia dziecka, jest zobowiązany do zachowania tych informacji w tajemnicy, poza przekazaniem ich do odpowiednich organów w celu podjęcia dalszych działań interwencyjnych.

Rozdział 5

Krzywdzenie dziecka przez osobę dorosłą

1. W przypadku otrzymania zgłoszenia dotyczącego krzywdzenia dziecka przez osobę dorosłą, psychoterapeuta powinien nawiązać kontakt z prawnym opiekunem dziecka, przedstawić mu sytuację oraz omówić planowane działania. Następnie przeprowadzana jest rozmowa z dzieckiem oraz innymi osobami lub świadkami, którzy mogą dostarczyć informacji na temat zdarzenia czy sytuacji domowej dziecka. Celem jest uzyskanie pełnej informacji o zdarzeniu oraz jego wpływu na dobrostan dziecka. Zebrane informacje są dokumentowane w notatce służbowej i karcie interwencji, która stanowi **Załącznik nr 3** do niniejszych standardów.
2. W sytuacji, gdy istnieje podejrzenie, że wobec dziecka popełniono przestępstwo, psychoterapeuta przygotowuje oficjalne zawiadomienie i przekazuje je do odpowiedniej jednostki policji.
3. Gdy z rozmowy z opiekunami dziecka wynika, że nie są oni zainteresowani pomocą dziecku, ignorują zdarzenie lub w inny sposób nie wspierają dziecka, psychoterapeuta sporządza wniosek o wgląd w sytuację rodziny, który kieruje do właściwego sądu rodzinnego.
4. Jeśli obserwacje psychoterapeuty sugerują zaniedbywanie potrzeb dziecka lub stosowanie przemocy przez opiekunów prawnych, powiadamia on odpowiedni ośrodek pomocy społecznej o konieczności wsparcia rodziny. W sytuacji stwierdzenia przemocy lub zaniedbania zgłasza wniosek o wszczęcie procedury wprowadzenia „Niebieskiej Karty”.
5. W przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka, wymagane jest szybkie działanie w celu zapewnienia bezpieczeństwa. Psychoterapeuta powinien niezwłocznie wezwać służby ratunkowe, korzystając z **numeru alarmowego 112** lub bezpośrednio z numeru **pogotowia ratunkowego 999**, aby zapewnić dziecku niezbędną pomoc.

Rozdział 6

Postępowanie w przypadku krzywdzenia rówieśniczego

1. W przypadku podejrzenia lub stwierdzenia krzywdzenia dziecka przez inne dziecko przebywające w siedzibie, należy przeprowadzić rozmowę z dzieckiem krzywdzącym oraz dzieckiem skrzywdzonym, a także z ich opiekunami prawnymi.
2. Ważne jest również przeprowadzenie dodatkowych rozmów z innymi osobami i dziećmi, które mogą posiadać informacje na temat zdarzenia, przy założeniu obecności ich opiekunów prawnych, jeśli sytuacja na to wskazuje. Celem tych rozmów jest uzyskanie pełnego zrozumienia sytuacji i jej wpływu na dziecko krzywdzące i skrzywdzone. Wszystkie ustalenia należy odnotować w notatce.
3. Dla każdego z dzieci, zarówno krzywdzącego, jak i skrzywdzonego, tworzone są odrębne notatki. Ma to na celu zapewnienie przejrzystości i dokładności postępowania.
4. Podczas rozmów ważne jest zbadanie, czy dziecko dokonujące krzywdzenia samo nie doświadcza przemocy ze strony dorosłych lub innych rówieśników. W przypadku potwierdzenia takich okoliczności, konieczna jest odpowiednia interwencja również wobec tego dziecka.
5. Psychoterapeuta, który zostanie poinformowany o sytuacji krzywdzenia, był świadkiem takiego zdarzenia, lub sam zauważył takie zachowanie, powinien zorganizować spotkanie lub rozmowę z opiekunami prawnymi dziecka pokrzywdzonego. Spotkanie to ma na celu przekazanie informacji o incydencie, omówienie dostępnych form wsparcia specjalistycznego oraz przedstawienie możliwych kroków, takich jak informowanie sądu rodzinnego czy opiekunów dziecka dokonującego krzywdzenia.
6. Jeżeli dziecko dokonujące krzywdzenia ma ukończone od 13 do 17 lat i jego zachowanie może być uznane za czyn karalny, należy zgłosić to do sądu rodzinnego lub na policję.
7. W sytuacji, gdy podejrzan o krzywdzenie dziecko ma powyżej 17 lat, a jego działania kwalifikują się jako przestępstwo, należy złożyć oficjalne zawiadomienie do policji lub prokuratury.

Rozdział 7

Zasady ochrony prywatności i wizerunku dziecka

1. Psychoterapeuta gwarantuje przestrzeganie najwyższych standardów ochrony danych osobowych dzieci, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi.
2. Z poszanowaniem prawa dziecka do prywatności, psychoterapeuta stosuje niezbędne środki ochronne mające na celu zabezpieczenie wizerunku dziecka.
3. Wszelkie formy rejestrowania oraz wykorzystania wizerunku dziecka przez psychoterapeutę, w tym nagrywanie sesji terapeutycznych (audio lub wideo) na potrzeby superwizji, wymagają uzyskania pisemnej zgody opiekuna prawnego dziecka. Zgoda na rejestrowanie i wykorzystanie wizerunku dziecka w superwizji dostępna jest jako **Załącznik nr 4** do niniejszych standardów.
4. Dobrym zwyczajem jest również pozyskanie zgody samego dziecka na nagrywanie. Zgoda może być wyrażona ustnie przez dziecko.
5. Wyrażenie zgody przez opiekuna prawnego na nagrywanie sesji oraz wykorzystanie wizerunku dziecka na potrzeby superwizji jest dobrowolne i może zostać cofnięte w każdej chwili, bez podawania przyczyny.

6. Psychoterapeuta zobowiązuje się do wykorzystania nagrań wyłącznie w celach własnej pracy terapeutycznej i superwizji. Nagrania nie będą udostępniane ani publikowane poza tymi celami.

Rozdział 8

Dostępność informacji o przeciwdziałaniu przemocy wobec dzieci

1. W ogólnodostępnym miejscu, w siedzicie wywieszane są informacje zawierające dane kontaktowe do lokalnych służb pomocowych i interwencyjnych, w tym informacje na temat możliwości uzyskania pomocy, bezpłatne numery telefonów zaufania.
2. Karta z telefonami kontaktowymi stanowi **Załącznik nr 5** do niniejszych standardów.

Rozdział 9

Zasady bezpiecznych relacji pomiędzy psychoterapeutą a dzieckiem

1. Psychoterapeuta w każdej interakcji z dzieckiem powinien kierować się jego dobrem, uwzględniając wiek, możliwości emocjonalne i poznawcze dziecka.
2. Psychoterapeuta ma obowiązek respektowania prawa dziecka do zachowania intymności i godności. Każdy kontakt fizyczny powinien być uzasadniony (np. konieczność pohamowania pacjenta w sytuacji zagrożenia jego zdrowia lub życia) i wyjaśniony zarówno dziecku, jak i opiekunowi dziecka.
3. Wszelkie relacje psychoterapeutyczne o charakterze romantycznym lub seksualnym między psychoterapeutą a dzieckiem są bezwzględnie zabronione.
4. Psychoterapeuta zobowiązany jest do współpracy z opiekunami prawnymi dziecka, informując ich o celach terapii i uzyskując zgodę na podejmowane działania.
5. Psychoterapeuta nie może wchodzić w jakąkolwiek inną zależność z dzieckiem i jego opiekunem prawnym poza ustalonymi zasadami terapii. Relacja terapeutyczna powinna być ściśle zawodowa i służyć wyłącznie realizacji celów terapeutycznych.
6. Wszelkie interakcje psychoterapeuty z dzieckiem powinny być zgodne z zasadami współżycia społecznego, a psychoterapeuta nie może wykorzystywać swojej pozycji do celów innych niż terapeutyczne.
7. Psychoterapeuta ma obowiązek przedstawić dziecku zasady terapii i cele podejmowanych działań, dostosowując sposób komunikacji do wieku i możliwości dziecka. Należy również uzyskać zgodę dziecka na realizację terapii, a opiekun prawny powinien być w pełni poinformowany o przebiegu terapii.
8. Psychoterapeuta nie może:
 - Lekceważyć, upokarzać, wyśmiewać, ignorować ani bagatelizować emocji dziecka.
 - Stosować jakiegokolwiek formy przemocy – fizycznej, werbalnej czy psychicznej.
 - Naruszać zasad równości i szacunku w kontakcie z dzieckiem.
 - Zachowywać się w sposób niestosowny, prowokujący lub naruszający zasady współżycia społecznego.
 - Przyjmować od dziecka ani jego rodziców żadnych dóbr materialnych poza ustalonym wynagrodzeniem za usługi terapeutyczne. Wyjątek stanowią drobne upominki mające wartość symboliczną.

9. Psychoterapeuta ma obowiązek zachowania poufności wobec dziecka, z wyjątkiem sytuacji, gdy istnieje ryzyko krzywdzenia dziecka. W takich przypadkach przepisy prawa przewidują możliwość odstąpienia od zasady poufności.
10. Udział dziecka w zajęciach grupowych wymaga zgody opiekuna prawnego i dziecka. Psychoterapeuta jest odpowiedzialny za zapewnienie bezpiecznych i odpowiednich warunków pracy w grupie.
11. Psychoterapeuta nie może proponować dziecku stosowania jakichkolwiek substancji psychoaktywnych. Jeśli psychoterapeuta dowie się, że dziecko zażywa takie substancje, jest zobowiązany do podjęcia adekwatnej interwencji psychoedukacyjnej oraz poinformowania opiekuna prawnego.
12. Zakazane jest nawiązywanie jakichkolwiek kontaktów z dzieckiem poza ustalonymi celami terapii.
13. Psychoterapeuta nie może lekceważyć potrzeb emocjonalnych dziecka, ani naruszać zasad równości w relacji z dzieckiem.
14. Należy zawsze brać pod uwagę opinie i odczucia dziecka, nawet jeśli decyzje podejmują głównie opiekunowie prawni.

Rozdział 10

Ochrona przed cyberprzemocą

1. W przypadku uzyskania informacji o możliwości doświadczenia przez małoletniego cyberprzemocy, psychoterapeuta podejmuje odpowiednie działania interwencyjne, analogiczne do postępowania w sytuacjach związanych z przemocą fizyczną, słowną, psychiczną czy seksualną.
2. W sytuacji, gdy psychoterapeuta posiada wiedzę o tym, że małoletni lub nieletni odwiedza strony internetowe zawierające treści nieodpowiednie dla jego wieku, które mogą narażać go na szkodliwe doświadczenia, podejmuje odpowiednie działania. Do tych działań zalicza się:
 - Przekazanie małoletniemu wiedzy na temat zagrożeń wynikających z korzystania z nieodpowiednich treści w Internecie oraz kształtowanie umiejętności bezpiecznego korzystania z zasobów sieci.
 - Poinformowanie opiekunów dziecka o zagrożeniach związanych z odwiedzanymi stronami oraz udzielenie im wskazówek dotyczących monitorowania i kontroli korzystania przez dziecko z Internetu.
3. W zależności od specyfiki sytuacji oraz potrzeb małoletniego lub nieletniego, psychoterapeuta może podjąć dodatkowe działania interwencyjne, mające na celu ochronę zdrowia psychicznego i emocjonalnego dziecka oraz zapobieganie dalszym szkodom.

Rozdział 11

Zasady zatrudniania i ochrony dzieci w działalności psychoterapeutycznej

1. Psychoterapeuta prowadzący jednoosobową działalność gospodarczą, który zatrudnia personel, ma obowiązek spełnienia wymogów dotyczących ochrony dzieci przed krzywdzeniem, jeśli działalność dotyczy pracy z dziećmi lub młodzieżą.
2. Każdy pracownik zatrudniony u psychoterapeuty musi złożyć pisemną deklarację dotyczącą możliwości kontaktu z dziećmi. Deklaracja powinna określać, czy pracownik będzie miał kontakt z dziećmi, opisywać charakter oraz częstotliwość tych interakcji (jeśli dotyczy).
3. W przypadku, gdy pracownik ma kontakt z dziećmi lub młodzieżą, musi on przestrzegać i stosować procedury wynikające z niniejszych standardów.
4. W przypadku, gdy pracownik zauważy lub podejrzewa, że dziecko jest krzywdzone, albo gdy dziecko lub jego opiekun dziecka zgłosi taki przypadek, pracownik ma obowiązek sporządzić pisemną notatkę służbową, w której opíše okoliczności zdarzenia, a następnie przekazać tę notatkę psychoterapeucie.
5. Psychoterapeuta powinien regularnie monitorować działania pracowników mających kontakt z dziećmi, aby upewnić się, że przestrzegają oni ustalonych procedur.
6. W przypadku jakichkolwiek naruszeń, psychoterapeuta zobowiązany jest do podjęcia natychmiastowych działań naprawczych oraz zgłoszenia odpowiednim służbom, jeśli jest to wymagane prawnie.

Rozdział 12

Monitoring i ocena standardów

1. Psychoterapeuta wyznacza siebie jako Osobę odpowiedzialną za Standardy Ochrony Dzieci przed krzywdzeniem w prowadzonej działalności.
2. Obowiązki Osoby odpowiedzialnej za standardy obejmują: monitorowanie i nadzór nad przestrzeganiem standardów, reagowanie na wszelkie zgłoszenia naruszeń, prowadzenie dokumentacji interwencyjnej (przechowywanie oraz archiwizacja kart interwencji), a także inicjowanie aktualizacji standardów w razie potrzeby.
3. W ramach zapewnienia efektywnego przestrzegania standardów, Osoba odpowiedzialna za standardy przeprowadza regularne ankiety wśród zatrudnionego personelu. Ankiety te są realizowane tylko w sytuacji, gdy psychoterapeuta zatrudnia pracowników.
4. Ankiety mają na celu ocenę stopnia realizacji zasad ochrony dzieci. Wzór ankiety stanowi **Załącznik nr 6** do niniejszych standardów.
5. Pracownicy wypełniając ankietę mają możliwość zgłaszania propozycji zmian w standardach oraz wskazywania ewentualnych naruszeń w sekcji dodatkowych uwag.
6. Osoba odpowiedzialna za standardy dokonuje analizy wyników ankiet i na ich podstawie tworzy raport monitoringu. Wzór raportu monitoringu stanowi **Załącznik nr 7** do niniejszych standardów. Zarówno ankietę, jak i raport stanowią integralne załączniki do niniejszych standardów.
7. Na podstawie raportu monitoringu, psychoterapeuta wprowadza niezbędne modyfikacje do standardów i informuje wszystkich pracowników o nowych ustaleniach.

Rozdział 13

Postanowienia końcowe

1. Standardy wchodzi w życie z dniem ich ogłoszenia.
2. Standardy są udostępniane w sposób zapewniający łatwy dostęp wszystkim zainteresowanym, przede wszystkim poprzez zamieszczenie na oficjalnej stronie internetowej psychoterapeuty pod adresem stefanow.pl oraz poprzez wywieszenie ich treści w siedzibie w widocznym miejscu dla wszystkich zainteresowanych.
3. Uproszczona wersja standardów przeznaczona i zrozumiała dla dzieci również jest umieszczona na stronie internetowej psychoterapeuty oraz w widocznym miejscu w siedzibie, tak aby każde dziecko mogło ją łatwo przeczytać i zrozumieć. Standardy dla małoletnich stanowi **Załącznik nr 8** do niniejszych standardów.
4. Wszystkie osoby zatrudnione i współpracujące z psychoterapeutą są zobowiązane do złożenia pisemnego oświadczenia o zapoznaniu się ze standardami oraz zobowiązaniu do ich przestrzegania, co zostaje udokumentowane w formie **Załącznika nr 9**.
5. Do standardów dołączone są następujące załączniki, które stanowią z nimi integralną całość:
 - Załącznik nr 1- Notatka
 - Załącznik nr 2- Zasady bezpiecznej rekrutacji personelu
 - Załącznik nr 3- Karta interwencji
 - Załącznik nr 4- Zgoda na wykorzystanie wizerunku
 - Załącznik nr 5- Telefony kontaktowe
 - Załącznik nr 6- Ankieta
 - Załącznik nr 7 – Raport
 - Załącznik nr 8 – Standardy dla małoletnich
 - Załącznik nr 9 – Oświadczenie o zapoznaniu się ze standardami